

ความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9

Happiness of Non Commissioned Police Officers in Provincial Police Region 9

อภิรักษ์ ชายะพันธ์   Apiruk Chayapan¹

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์   Pornchai Likitthammaroj²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 และปัจจัยในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 13,642 นาย ส่วนกลุ่มตัวอย่างได้แก่ตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 389 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Product and Service Solution, SPSS) โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 มีระดับความสุขอยู่ในระดับน้อย
2. ปัจจัยในการทำงาน พบว่า ด้านลักษณะงาน มีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ($r = .048$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านลักษณะผู้นำด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในงานด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานและด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 'ไม่มี' ความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9

¹นักศึกษาลัทธิธรรมศาสตร์บัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²รองศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the happiness level and the work factors related to work life satisfaction of non-commissioned police officers in the Provincial Police Region 9. The population of this research is 13,642 non-commissioned police officers and the research subject is 389 non-commissioned police officers in the Provincial Police Region 9. A questionnaire was used as the research instrument; and the obtained data were analyzed for percentage, frequency, mean, standard deviation. The Pearson's Correlation Coefficient was performed to compare means. The results indicated as follows.

1. The non-commissioned police officers in the Provincial Police Region 9 had a low level of happiness.

2. The analysis of work factors related to work life satisfaction showed that job characteristics is related to the level of happiness at work at a low level ($r = .048$) at a statistical significant level of $.05$; while the factors of work environment, leadership characteristics, success and progress in work, relationships within the department and compensation and benefits had no significant relationship with the level of their happiness at work at the $.05$ level.

Keyword : Happiness of Non Commissioned Police Officers in Provincial Police Region 9

บทนำ

ในปี พ.ศ.2454 สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดตั้งกองตำรวจภูธรมณฑลขึ้นที่จังหวัดสงขลา เรียกชื่อว่า กองบังคับการตำรวจภูธรมณฑลนครศรีธรรมราช มีกองตำรวจภูธรเมืองต่างๆ คือ เมืองสงขลา เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสายบุรี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ เป็นมณฑลปัตตานี ปี พ.ศ.2540 มีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชาของตำรวจภูธรภาคจากผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจที่รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตำรวจทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภาค 1 - 9 แต่ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วย คือ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 - 9 ปี พ.ศ.2548 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2548 โดยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภาพรวม ส่วนตำรวจภูธรภาค 9 มีโครงสร้างการจัดหน่วย ดังนี้ กองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 9 ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9 (รอง ผบก.เป็น หน.) ศูนย์ความมั่นคงตำรวจภูธรภาค 9 (รอง ผบก.เป็น หน.) ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9 (ผกก.เป็น หน.) ปี พ.ศ.2552 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยแบ่งพื้นที่การปกครองของตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส นอกจากนี้มีการปรับให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9 ไปขึ้นการปกครองบังคับบัญชาที่ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้(ผบช.ศชต.)เป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนตำรวจภูธรภาค 9 มีพื้นที่ปกครองบังคับบัญชาเหลือเพียง 4 จังหวัด คือ ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา สตูล ตรัง และพัทลุง โดยมีการตั้งหน่วยในระดับกองบังคับการขึ้นใหม่คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 9 (บก.สส.ภ.9) ปี พ.ศ.2560 พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 ให้ยุบรวม ศชต รวมกับ ภ.9 อีกครั้ง โดยแบ่งพื้นที่การปกครองของตำรวจภูธรภาค 9 มี 7 จังหวัด ประกอบด้วย สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และกองบังคับการสืบสวนสอบสวน 2 หน่วย คือ บก.สส.ภ.9 รับผิดชอบ 4 จังหวัดตอนบน และ บก.สส.จต. รับผิดชอบ 3 จังหวัดตอนล่าง

โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว ย่อมปรารถนาที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขกันทุกคนแม้ว่าความสุขที่ได้รับนั้นจะน้อยหรือมากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องการของมนุษย์อยู่เสมอ ถ้าจะเรียกง่าย ๆ ก็คือ เป้าหมายที่แท้จริงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั่นก็คือการได้รับความสุขเป็นรางวัลตอบแทน ดังนั้นความสุขจึงเป็นเป้าหมายปลายทางของมนุษย์ทุกคนผู้ยังมีชีวิตอยู่ที่จะหวังจะได้รับ ซึ่งถ้าความสุขที่ได้รับนั้นเจือปนด้วยสิ่งของของามิสต่างๆ ที่เป็นของภายนอก (อามิสสุข) เพื่อให้ตนดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบาย ก็จะถือว่าเป็นโลกียสุข หรือสุขที่เกี่ยวข้องกับทางโลก แต่ถ้าเป็นความสุขที่ปราศจากอามิสสิ่งของภายนอก (นิรามิสสุข) ที่เน้นความสุขที่เกิดขึ้นกับจิตใจภายในล้วนๆ ด้วยสามารถลด ละ เลิกกิเลสตัณหาต่างๆ ได้ ก็จะถือว่าเป็นโลกุตตรสุข หรือสุขที่เหนือจากเรื่องทางโลก

ด้วยเหตุนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงได้มีการพยายามแสวงหาหรืออธิบายความสุขตามความเข้าใจของตนเองจากนักคิดทั้งหลาย โดยเริ่มแรกจะพากันมองปัญหาเกี่ยวกับความสุขด้วยคำถามไปที่ว่า How to live a good life จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้อย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้ต่างพากันยอมรับว่าบุคคลไม่สามารถจะอยู่อย่างมีความสุขได้ ถ้าหากไม่เข้าใจโลกที่เขามีสชีวิตอยู่ ดังนั้น มนุษย์ทั้งหลายจึงได้พากันต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ด้วยคิดว่าเมื่อเข้าใจธรรมชาติของโลกจักรวาลแล้ว ก็จะสามารถเข้าใจถึงวิธีการให้ได้มีชีวิตอย่างมีความสุขได้ (บุญทัน ดอกไธสง, 2523: 12) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในหลากหลายสาขาได้พยายามศึกษาถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสุข ไม่ว่าจะมีความหมายที่แท้จริงของคำว่าความสุข ความสุขคืออะไร หรือปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความสุข

สถาบันเพื่อเศรษฐกิจและความสงบสุข เผยแพร่ดัชนีความสงบสุขโลก (จีพีไอ) ประจำปี ค.ศ. 2019 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายนที่ผ่านมาพบว่า ดัชนีความสงบสุขของโลกในปี ค.ศ. 2019 มีพัฒนาการมากขึ้นเล็กน้อย แต่ก็นับเป็นพัฒนาการครั้งแรกในรอบ 5 ปี ขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 117 ตกลงไป 3 อันดับเทียบกับปีก่อน จากการสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ชาวไทยยังมีความสุขที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ เนื่องจากเกิดปัญหาต่างๆ รอบด้าน ซึ่งก็รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชากรชาวไทยด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสุขของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ซึ่งได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาความรุนแรง และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และจากเสียงสะท้อนของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสุขของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญและน่าศึกษาอย่างยิ่ง จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9” โดยสาเหตุที่เลือกศึกษาวิจัยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ก็เพราะว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาและเข้าถึงใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งความสุขที่ศึกษานั้นจะเกี่ยวข้องกับ 6 ด้าน คือ ครอบครัว งาน เศรษฐกิจ สุขภาพ การเห็นคุณค่าในตัวเอง และศาสนา ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้ถือว่าครอบคลุมความสุขที่จะพึงมีในการใช้ชีวิตประจำวันโดยภาพรวมได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 อยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยในการทำงานงานมีความสัมพันธ์กับความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนใน ตำรวจภูธรภาค 9

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความสุขในการทำงาน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยหลายฉบับ พบว่านักวิจัยหลายท่าน ได้ให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของความสุข แตกต่างกันไป บางครั้งใช้คำว่า “ความพึงพอใจ” (Satisfaction) และบ้างอธิบายด้วยคำว่า “ความผาสุก” (Subjective Well Being) ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำจำกัดความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสุข เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของความสุขมากยิ่งขึ้น

มาเนียน (Manion, 2003) ได้ศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการทำงานจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพยาบาล และได้เสนอแนะในตอนท้ายของงานวิจัยว่า องค์ประกอบของความสุขในการทำงานที่เขาศึกษานี้สามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารขององค์การซึ่งสามารถนำไปปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรู้สึกอยากทำงาน การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน เพราะเมื่อบุคลากรมีแรงจูงใจ มีความรู้สึกอยากมีส่วนร่วม อยากทำงานกับองค์กรแล้ว ความสุขในงานก็จะตามมา และตามแนวคิดของมาเนียน องค์ประกอบของความสุขในการทำงานประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Connection) เมื่อบุคคลมาร่วมกันทำงาน ทำให้เกิดสังคมการทำงาน บุคลากรในสถานที่ทำงาน จึงควรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ในความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนทนาพูดคุยอย่างเป็นมิตร ให้การช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานที่ทำให้เกิดมิตรภาพ ความรักและปรารถนาดีต่อบุคคลที่ทำงานร่วมกัน

2. ด้านความรักในงาน (Love of the Work) คือการรับรู้ถึงความรู้สึกรัก และผูกพันอย่างแน่นเหนียวกับงาน รู้ว่าตนเองมีพันธกิจในการปฏิบัติงาน มีความยินดี เต็มใจ มีความสุขที่จะปฏิบัติงาน กระตือรือร้น เพลิดเพลินในการทำงานและมีความภูมิใจต่อหน้าที่รับผิดชอบในงาน

3. ด้านความสำเร็จในงาน (Work Achievement) เมื่อบุคคลรับรู้ได้ว่าตนได้ปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้รับความสำเร็จในการทำงานสามารถทำงานที่ท้าทายให้สำเร็จ เกิดผลลัพธ์ทางบวกในการทำงาน รู้สึกมีคุณค่าในชีวิต เกิดความภาคภูมิใจในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จและทำให้องค์กรพัฒนาไปข้างหน้า

4. ด้านการเป็นที่ยอมรับ (Recognition) การได้รับการยอมรับ การไว้วางใจและเชื่อถือจากผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และลูกค้าหรือกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน อีกทั้งการได้รับความคาดหวังที่ดีในผลการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบในงานเพิ่มขึ้นตลอดจนได้ใช้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ตัวแบบ กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ว่าด้วยปัจจัยที่มีผลต่อความสุข

2.1 ตัวแบบ และกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสุข

Layard (2005) นำเสนอกรอบแนวคิด ปัจจัยสำคัญ 7 ประการที่มีผลกระทบต่อความสุข (The Big Seven Factors Affecting Happiness) ในหนังสือ Happiness: Lessons from a New Science ไว้ดังนี้ (ห้าปัจจัยแรกตามลำดับความสำคัญ) สถานการณ์ทางการเงิน การงาน สังคมและเพื่อนฝูง สุขภาพ เสรีภาพส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าของตนเอง

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขมวลรวมประชาชาติ

แนวคิดเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ หรือ Gross National Happiness (GNH) เป็นพระบรมราโชบายของ กษัตริย์จิกมี ซิงเย วังชุก แห่งภูฏาน ที่รัฐบาลภูฏานได้นำมาเป็นนโยบายหลักในการบริหารประเทศ แนวคิดนี้มีความชัดเจนมากขึ้นในปี ค. ศ. 2004 ที่มีการจัดประชุมวิชาการนานาชาติว่าด้วยความสุขมวลรวม (The First International Seminar on Operation of Gross National Happiness) โดยมีการสร้างองค์ความรู้เพิ่มเติมขึ้นมาจากหลายมุมของโลก เหมือนสาขาวิชาการอื่นๆในปัจจุบัน มีการเชื่อมโยงกับวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รัฐศาสตร์สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การศึกษา การแพทย์ บริหารธุรกิจ เป็นต้น ตลอดจนมิติทางจิตวิญญาณและศาสนา นับเป็นการสร้างองค์ความรู้และเตรียมพร้อมใช้งานในภาคส่วนต่างๆ รอบด้าน ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศภูฏานก็ได้แทรกซึมแนวคิด GDH นี้ไปในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบายประเทศระดับมณฑล ระดับท้องถิ่นจนถึงในโรงเรียนและวิถีชีวิตประชาชน ในขณะที่แพร่ขยายแนวคิดไปในเวทีโลกด้วย GDH มิได้พูดถึงแค่ ตัวชี้วัด ที่เป็นรูปธรรมแต่พูดถึง แนวคิด หรือหลักการที่เป็นแนวทางการคิดการปฏิบัติร่วมกัน โดย GDH มี 4 หลักการใหญ่ คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Economic Development) ธรรมาภิบาล (Good Governance) การอนุรักษ์วัฒนธรรม (Cultural Preservation) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Nature Preservation)

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขแบบตะวันตก

จากที่กล่าวถึงนิยามของความสุขในทศวรรษต่างๆแล้ว เห็นได้ว่า ความสุขนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา ไม่ว่าจะแตกต่างกันด้วยชาติ ศาสนา ภาษาใดๆ ก็ตาม เพราะความสุขเป็นภาษาสากลที่ทุกคนสามารถรับรู้ได้ด้วยใจ จากที่ในอดีตที่มองว่า การที่มนุษย์เราจะมีความสุขนั้นก็ด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งชี้วัดกันด้วย GDP หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ต่อมาหลังจากกษัตริย์ภูฏานได้ประกาศนโยบายถึงความสุขมวลรวมของพระองค์ที่ใช้ในการบริหารประเทศ ที่ไม่เน้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นหลักอย่าง GDP แต่หันมาเน้น แนวคิดทางด้าน GDH หรือความสุขมวลรวมภายในประเทศเป็นหลัก (Gross Domestic Happiness) มากกว่าแค่ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเดินทางไปตามสถานีตำรวจภูธรแต่ละแห่ง แล้วแจกแบบสอบถามให้กับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ของแต่ละสถานีกรอกคำตอบด้วยตัวเอง (Self-Administered Questionnaire) เป็นจำนวน 389 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 300 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.12

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีสถานะภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ของครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน โดยอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลามากกว่า 20 ปี

2. ประสิทธิภาพการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ

ประสิทธิผลการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ ของเทศบาลนครยะลาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยหากพิจารณาแยกรายด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก
2. ด้านความสมานฉันท์ในสังคม อยู่ในระดับมาก
3. ด้านการเป็นองค์กรต้นแบบ อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีนครยะลา โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

5. ปัจจัยด้านการพัฒนาองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อประสิทธิผลการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ โดยปัจจัยภาวะผู้นำมีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยดังกล่าว มีอิทธิพลร่วมในการพยากรณ์ประสิทธิผลในการนำนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไปปฏิบัติ ร้อยละ 42.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรแทรกซ้อน คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลนโยบายเมืองแห่งความสมานฉันท์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 จำนวน 300 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 และเป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 99 คนคิดเป็นร้อยละ 33.0

รองลงมา มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมา จบการศึกษาด้านปริญญาตรีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 และ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 สถานภาพเป็นโสด จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ส่วนที่เหลือ หม้าย/หย่าร้าง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ชั้นยศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีชั้นยศระดับ จ่าสิบตำรวจ – ดาบตำรวจจำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 และมีชั้นยศระดับ สิบตำรวจตรี – สิบตำรวจเอก จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 หน้าที่งาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สายงานป้องกันปราบปราม จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา สายงานงานธุรการ/อำนวยการ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 สายงานจราจร จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และสายงานสืบสวน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 เงินเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเงินเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา มีเงินเดือน 20,001 ขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 และมีเงินเดือนระหว่าง 10,001–15,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา มีอายุงานระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และมีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 หนี้สิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหนี้สิน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และไม่มีหนี้สิน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0

2. ระดับความสุขของข้าราชการตำรวจในตำรวจภูธรภาค 9 โดยภาพรวมมีความสุขอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย

2.25

3. ปัจจัยในการทำงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อระดับความสุขในการทำงาน

3.1 ด้านลักษณะงาน พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานที่ทำเป็นงานที่ซ้ำซาก จำเจ มีค่าเฉลี่ย 3.34 รองลงมา คือ การมีกฎ ระเบียบ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานมากเกินไป มีค่าเฉลี่ย 3.31 รองลงมา คือ งานในหน้าที่รับผิดชอบของท่านมีมากเกินไป มีค่าเฉลี่ย 3.15 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความกดดันในการทำงานจากหลาย ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00

3.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านปัจจัยในการทำงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ที่ทำงานมีขนาดและแสงสว่างที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมา คือ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม และอุณหภูมิในที่ทำงานมีความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.31 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มิไม่มีเสียงรบกวนในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

3.3 ปัจจัยในการทำงานด้านลักษณะผู้นำ พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านลักษณะผู้นำอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หัวหน้างานยอมรับในความสามารถของท่าน มีค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมา คือ หัวหน้างานให้อภัยเมื่อท่านทำงานผิดพลาดเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย

3.74 รองลงมา คือ หัวหน้างานรับฟังความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของท่านเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.73 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หัวหน้างานมีความยุติธรรมเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

3.4 ปัจจัยด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในงาน พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพิจารณาความดี ความชอบ ในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งขาดความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.04 รองลงมา คือ การเลื่อนตำแหน่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของท่านเสมอไป ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.03 รองลงมา คือ งานที่ท่านทำมีโอกาสก้าวหน้าน้อยกว่าอาชีพอื่น มีค่าเฉลี่ย 2.81 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งานที่ท่านทำมีโอกาสก้าวหน้าน้อยกว่าอาชีพอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

3.5 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 หัวข้อ คือ ท่านได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวและ ท่านให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมา คือ บุคลากรภายในหน่วยงานรับฟังความคิดเห็นของท่าน มีค่าเฉลี่ย 3.67 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58

3.6 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 หัวข้อ คือ ค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับงานที่ท่านทำและที่รับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 3.04 รองลงมา คือ สวัสดิการที่ได้รับจากหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย 3.03 รองลงมา ค่าตอบแทนและสวัสดิการของหน่วยงานท่านดีกว่าหน่วยงานอื่นมาก มีค่าเฉลี่ย 2.81 และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

4. ปัจจัยในการทำงาน พบว่า ด้านลักษณะงาน มีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ($r = .048$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านลักษณะผู้นำด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในงานด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานและด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

จากผลการศึกษา ความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะความคิดเห็นที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. จากงานวิจัยพบว่า บุคลากรความสุขของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในตำรวจภูธรภาค 9 โดยภาพรวมมีความสุขอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นควรมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม ผู้ร่วมงานดูแลท่านเมื่อรู้สึกไม่สบายมากยิ่งขึ้น ได้ใช้ความรู้เพื่อพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีความปรารถนาที่จะทำงานตลอดเวลาในขณะที่อยู่ในที่ทำงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น มีอิสระในการทำงานมากขึ้น

2. ด้านลักษณะงาน การทำงานราชการตำรวจเป็นอาชีพที่มีเกียรติเป็นอาชีพที่เสียสละอย่างมากต่อสังคม ผู้ปฏิบัติต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายจิตใจและจิตสำนึก หมั่นศึกษาข้อกฎหมายและระเบียบวิธีที่เกี่ยวข้องกับตน และหน้าที่ โดยการอบรมเพิ่มเติมและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน อยู่ในระดับที่มีความสุขมาก มีที่ทำงานมีขนาดและแสงสว่างที่เหมาะสม อาจลดเสียงรบกวนในขณะปฏิบัติงานทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงาน
4. ด้านลักษณะผู้นำ ผู้นำควรเป็นผู้มีความยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม และรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา
5. ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าของงาน ในการสอบเลื่อนขั้น หรือเลื่อนตำแหน่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ควรพิจารณาจากความรู้ ความสามารถของบุคคล โดยโปร่งใส ยุติธรรม ไม่มีระบบเส้นสาย หรือระบบอุปถัมภ์ และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานจากหัวหน้างาน
6. ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม และมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์โดยเน้นให้บุคลากรทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน และเชื่อมความสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีการปรึกษาหารือ ชี้แนะแนวทาง หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างเพื่อนร่วมงาน
7. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการในการจ่ายค่าตอบแทนควรให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับงานที่ทำและที่รับผิดชอบ และมีสวัสดิการเกี่ยวกับบ้านพักอาศัยให้เพียงพอกับบุคลากร

อ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2549). ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH). *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 53 (กรกฎาคม) 8: 2553.
- เค เอ็น ชยดิเลเก. (2537). *จริยศาสตร์แนวพุทธ*. แปลจากหนังสือโดย ผศ.สุเชาว์ พลอยชุม. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เจษณี สุขจิตติการ. (2547). *ความสุขมวลรวมประชาชาติ มุ่งสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ภูฐานศึกษา.
- จันทน์ ทองประเสริฐ. (2539). *ปรัชญาประยุกต์ชุดอินเดีย*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
- ชุตินันท์. (2548). *หวังวันหนึ่ง ความสุขจะอยู่เคียงข้างเรา*. กรุงเทพฯ: ไยโหม.
- ชุตินันท์ บุรณนิต. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลสภาพแวดล้อมความมีคุณค่าในตนเองและการสนับสนุนทางสังคมกับระดับความสุขสมบุรณ์ของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ดวงพร นิลรัตน์. (2543). *ผลของการเปรียบเทียบเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ต่อความสุขของเด็กในสถานกำพร้า*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เดชรัตน์ สุขกำเนิด. (2550). *เศรษฐศาสตร์ธรรมภิบาล: วิถีวิทยาการศึกษาสังคมไทย (5)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนเกียรติ ชอบชื่นชม. (2552). *ความสุขของนายทหารประทวนกองทัพบก ในส่วนกองทัพภาคที่ 1 และหน่วยขึ้นตรง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ธีรยุทธ วัฒนาศุภโชค . (2549) (1 พฤศจิกายน). มองมุมใหม่: ประเทศแห่งความสุข กับตัวชี้วัดด้าน Happiness. *หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ*. 10: 19.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2523). *พื้นฐานแนวความคิดและปรัชญาการเมือง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). *ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ และทำปกเจริญผล.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2541). *นิเวศเศรษฐศาสตร์และนิเวศวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม รอดคำดี. (2538). *รูปแบบการพัฒนาระดับความสุขสมบูรณ์ของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
ดุขฎิบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2547). *พุทธศาสตร์รัตนโกสินทร์ระเบิดพลังฝ่า "หลุมดำ"*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธิตธรรมแห่งชาติ.
- ประเวศ วะสี และคณะ. (2551). *กรุ่นกลิ่น ความสุข เส้นทางสู่ความสุขโดย 12 นักคิด - นักกิจกรรมเพื่อสังคม*.
กรุงเทพฯ: กรีน - ปัญญาญาณ.
- ปังปอนด์ รักอำนวยการ และ พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2550). *ความสุขกายสบายใจของคนเมือง. ในประชากรและสังคม. วรรษ
ของไทย และสุริย์พร พันพิ่ง, บรรณาธิการ. นครปฐม: ประชากรและสังคม*.
- พระไพศาล วิสาโล. (2545). *เส้นโค้งแห่งความสุข*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค.
- พระมหานิยม อธิวิไล (หาญสิงห์). (2545). *เปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องความสุขในทฤษฎีจิตวิทยาของ จอห์น สจ๊วต
มิลล์ กับพุทธจริยศาสตร์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย.
- พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2542). *ปรัชญากรีกบ่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก*. กรุงเทพฯ: สยาม.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). *ความสุขที่แท้*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2548). *การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2553). *ความสุขของคนไทยในเขตชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ ปาริชาติ พงษ์ชัยศรี และชัชฎาส์ ช่างเรียน. (2552). *รายงานการวิจัย เรื่องความสุขของคนไทยใน
เขตชนบท. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องความสุขของคนไทยในเขตชนบท = Happiness of Thai
People in Rural Area*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- The Oxford English Dictionary. (2004). New York: Oxford University.
- Paul Edward. 1995. *The Encyclopedia of Philosophy*. VII. New York: Macmillan.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องความสุขของคนไทยในเขตชนบท = Happiness of Thai
People in Rural Area*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรษัย ทองไทย. (2548). *ความสุขที่วัดได้: ฐานคิดใหม่ในการวัด*. การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ. นครปฐม:
สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 15.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2526). *จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

- สุนันทา ศรีตากุล. (2546). ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขที่มีจริยธรรมในการทำงานและการกำกับดูแลของตนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมัครการ. (2534). รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย;ศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม งานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และคมพล สุวรรณภู. (2550). บทความวิชาการ การสังเคราะห์ความสุขของมนุษย์ตามแนวคิดตะวันตก - ตะวันออกเพื่อการพัฒนาดัชนีชีวิต. *วารสารพัฒนาสังคม*.9 (ตุลาคม): 118-156.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2548). *จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ*. กาญจนบุรี: สหการพิมพ์.
- สุริย์ชัย ชูช่วย. (2545). *การแสวงหาความสุขและคุณค่าของชีวิต กรณีศึกษาที่คณะกลุ่มคนต่างวัยใน* กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จริยศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2550). *Post Knowledge Based Society โลกพลิกโฉม: ความมั่งคั่งในนิยามใหม่*. กรุงเทพฯ: สยาม เอ็ม เอนด์ บี.
- สิริลักษณ์ ภักดีศรี. (2550). *ความสุขมวลรวมของประชากรในกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). อ้างถึงใน พิเชิด พิทักษ์เทพสมบัติและคณะ. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องความสุขของคนไทยในเขตชนบท =Happiness of Thai People in Rural Area*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒน-บริหารศาสตร์.
- Marar, Z. (2003). *The Happiness Paradox : Feeling Free*. Great Britain: Cromwell Press,Trowbridge, Wiltshire.
- Mill, John Stuart. (1962). *Utilitarianism on Liberty Essay on Bentham: Together with Selected Writing of Jeremy Bentham and John Austin*. Cleveland. World .
- Sinha, Jadunath. 1984. *Manual of ethics*. Calcutta: New Central Book Agency.
- Stumpf, Samuel Enoch. 1983. *Philosophy History & Problems*. 3rd New York: Mcgraw-Hill.